

Zahvaljujemo se gospođi Emily Vargas-Barón, direktorici Instituta za rekonstrukciju i međunarodnu bezbjednost kroz obrazovanje (RISE Institut), koja nam je pomogla pri izradi programa integriranih centara ranog dječijeg rasta i razvoja u Bosni i Hercegovini.

Posebno smo zahvalni gospođi Elviri Sánchez-Igual menadžerici za komunikaciju iz Svjetskog udruženja edukatora za rano djetinjstvo (AMEI-WAECE), koja je odobrila prevod ovog materijala iz projekta "Učimo živjeti zajedno u miru, od ranog djetinjstva" i njegovo korištenje u integriranim centrima ranog dječijeg rasta i razvoja za roditelje i djecu u BiH.

Prevod i štampu materijala omogućio UNICEF

MATERIJAL ZA NASTAVNIKE: AKTIVNOSTI SA DJECOM

Istinitost je vrlina. Istinoljubiva je ona osoba koja uvijek govori, koristi ili ispovijeda istinu.

To je ljudska osobina koja se mora izgraditi kod djece veoma rano. To je moguće postići kroz sve aktivnosti kojima se djeca bave bilo kod kuće ili u vrtiću.

Rimski pjesnik Horacije, govoreći o istini, smatrao je da je istinito ono što se čini tačno prema standardima utvrđenima u klasičnim mitovima, koji predstavljaju hijerarhijski izraz društvenih vrijednosti. Ova Horacijeva tvrdnja je tačna utoliko što je istinitost pod kontrolom društveno utvrđenih normi i vrijednosti. Ona stoga predstavlja vrijednost koju naša djeca mogu da nauče.

Iako ćemo ovdje predložiti pedagoške aktivnosti s ovim ciljem, neophodno je da vaspitač zna da to nije dovoljno i da moramo koristiti sve prilike koje nam se svakodnevno ukazuju u vrtiću kako bismo naučili djecu da budu istinoljubiva i da znaju da istina pomaže miroljubivom suživotu s drugim ljudima.

Veoma je zanimljivo podsticati djecu da govore istinu u situacijama u kojima je to neophodno. Treba da pazimo da ne pobrkamo maštu sa neistinitošću i da izbjegavamo situacije koje bi sprečavale razvoj mašte jer je ona karakteristična za dječji um. Rad na izgradnji istinitosti treba da počne u situacijama u kojima je važno reći istinu. Odrasla osoba predstavlja uzor i to je njena osnovna uloga u ovom procesu. Ona nikad ne smije da laže djetetu, uvijek treba da daje logične i tačne odgovore iz kojih je jasno zašto moramo govoriti istinu.

Na primjer, ako vaspitač(ica) pita djecu šta su radila tokom vikenda, važno je da djeca odgovore šta su stvarno radila iako će u njihovim pričama biti i pomalo mašte pošto se u njihovom uzrastu mašta i stvarnost isprepliću i međusobno nadopunjuju. Sve što dijete kaže je veoma bitno, treba ga saslušati i ne treba ga grditi dok fantazira: dijete uči da izražava svoje misli.

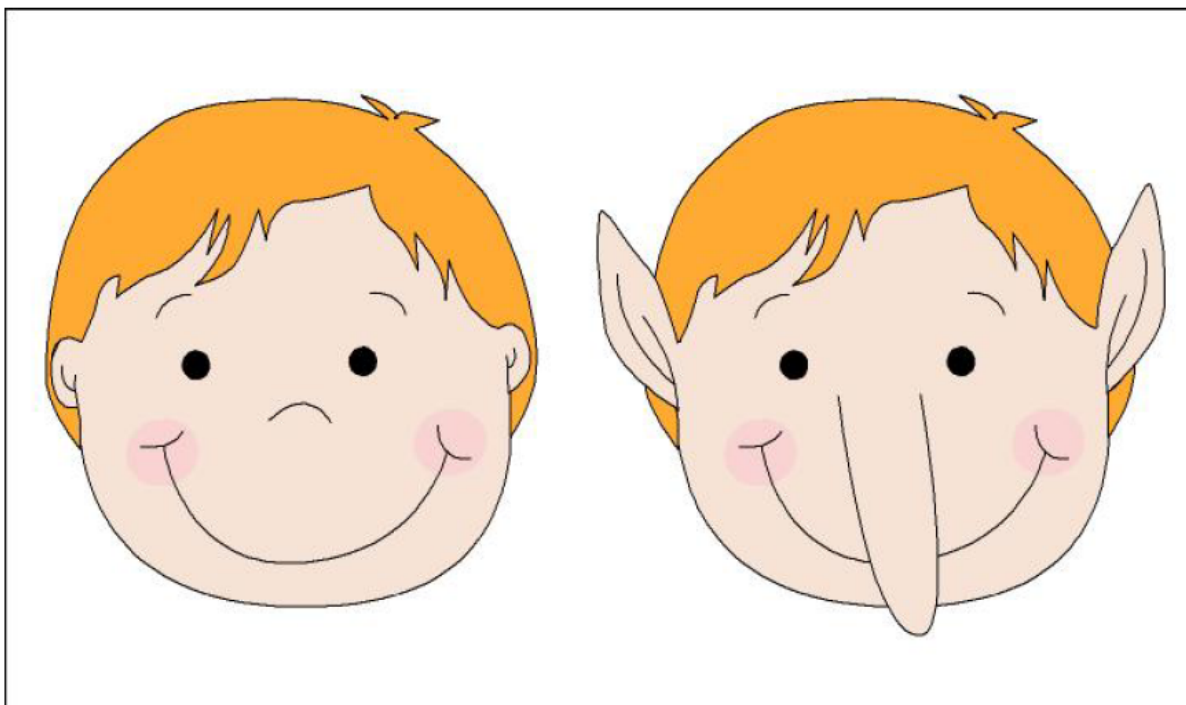
U određenim situacijama neophodno je da dijete govori istinu, npr. kada ga pitamo ko je razbio igračku ili ko je pobijedio u takmičenju. U ovim slučajevima, moramo biti pažljivi u situacijama kada iznošenje istine može naići na neodobranje od strane odrasle osobe.

Ova vrlina se može izgrađivati kroz razgovore, priče, pripovijedanje, adaptacije, lutkarske predstave itd.

Rezultati se postižu strpljivim i posvećenim radom, pri čemu uvijek moramo voditi računa da ne tražimo od djece nešto što je van njihovih mogućnosti. Moramo imati na umu da su sitne laži normalna pojava u dječjem ponašanju, ali ne treba da ih podstičemo. Veoma korisna strategija je da pohvalimo dijete kada kaže istinu, a roditelji treba da imaju dosljedan stav prema djeci u ovom pogledu.

Aktivnost br. 1

"Kako izgleda istinoljubiva osoba?"

Kratak pregled aktivnosti:

Vaspitač(ica) kroz opise i objašnjenja pokazuje djeci šta je istina, kakvi su istinoljubivi ljudi i koji su rezultati istinoljubivog ponašanja. Vaspitač(ica) priprema lutkarsku predstavu o jednom lažljivcu. Kasnije kaže djeci da treba da odgovore na pitanja koja će im postaviti jedna od lutaka. U sljedećem dijelu aktivnosti djeca sama smišljaju priče i prepričavaju doživljaje poznatih ljudi ili ličnosti koje se ponašaju istinoljubivo.

Ciljevi:

- Izgraditi kod djece znanje o istini.

Procedure:

- Razgovor
- Posmatranje
- Adaptacija
- Pitanja i odgovori
- Produkcija

Potrebni materijal:

Pozornica za lutkarsku predstavu, televizor igračka i četiri lutke koje mogu biti napravljene od rukavica ili na štapu itd, naočale i povećalo.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) će opisati ljude koji govore istinu i ljude koji lažu. Objasniće djeci da je istinoljubiva osoba ona koja uvijek govori istinu, a lažov je onaj koji uvijek laže. Ne treba osuđivati one koji ponekad lažu kako ne bi povrijedili druge ljude ili nisu u prilici da kažu cijelu istinu. Međutim, uvijek moramo nastojati da govorimo istinu zato što istinitošću ostvarujemo bolje odnose i prijateljstva i živimo u miru s drugim ljudima.

Vaspitač(ica) će navesti primjere istinoljubivih ljudi u zemlji ili iz lokalne istorije kao i primjere ljudi koji su poznati djeci a koji predstavljaju prave uzore i koji se sistematično i dosljedno zalažu za istinu. Vaspitač(ica) će djeci objasniti zašto za te ljude kažemo da su istinoljubivi i da se zalažu za istinu.

Vaspitač(ica) će takođe navesti primjere ljudi ili likova iz priča koji su poznati kao lažovi (npr. Pinokio) i objasniti da laganjem mogu pričiniti štetu sebi i drugima, da laži obično kvare naše odnose s drugim ljudima, da je veoma neprijatno kada nas nazovu lažovom i da možemo biti jako tužni ako nam prijatelji prestanu vjerovati.

Vaspitač(ica) će istaći da je važno nastojati da uvijek govorimo istinu, a ne samo ponekada. Objasniće da je to neophodno za miran život i da ljudi ne treba da lažu zato što laži sprečavaju uspostavljanje dobrih odnosa među ljudima.

Nakon toga će postavljati pitanja pomoću kojih će provjeriti da li su djeca razumjela ono što im je do sada objašnjeno, na primjer:

Kako izgleda istinoljubiva osoba?
 Poznajete li nekoga ko je takav?
 Zašto je dobro uvijek govoriti istinu?
 Zašto ne treba da lažemo? i slično.

Drugi dio

Lutkarska predstava o lažovu. U predstavi učestvuju četiri lutke: lutka koja u određenim trenucima igra naratora, lutka televizijskog patuljka, lutka koja glumi dječaka Tomislava i jedna koja glumi dječakovu majku. Drugi vaspitači i djeca mogu pomoći vaspitačici u rukovanju lutkama.

Prije predstave, vaspitač(ica) će djeci dati uputstva u vezi sa sadržajem predstave i zamoliće ih da obrate pažnju na negativno i pozitivno ponašanje likova, tj. da li govore istinu ili lažu.

Počinje predstava: "Televizorski patuljak"

Pojavljuje se lutka narator i kaže: Bio jednom jedn patuljak čiji je zadatak bio da razotkriva laži. Posmatrao bi šta se dešava iz nekog ćoška u kući, obično tamo gdje se nalazi televizor. Uvijek je bio na oprezu. Patuljak je čuo da postoji jedan dječak po imenu Tomislav koji je stalno lagao svoju mamu i odlučio je da vidi šta se dešava u toj kući.

(Pojavljuje se televiziorski patuljak na ekranu igračke televizora).

Pojavljuje se Tomislav i kaže; Kako strašno! Imam osjećaj da će me svakog trenutka taj patuljak pogledati pravo u oči i reći mi da zna kakve sam sve nepodopštine uradio danas.

(Tomislav ispred televizora, gleda televizor i vrpolji se kao da je uplašen).

Narator: Ali patuljak, koji se nalazio u televizoru, se pretvarao da ne vidi Tomislava koji je gledao u njega i nastavio je da briše svoje naočale i veliko povećalo.

(Patuljak se pravi da krpicom briše svoje velike naočale i povećalo).

Tomislav: Dobro je što je zaokupljen nečim! Sada mogu da pojedem sve kolačiće u kuhinji i neće biti nikoga da to kaže mami kada se vrati kući. Okrivicu zločestog miša.

Takođe joj niko neće reći za razbijeni prozor u trpezariji, a ja ću se praviti da nemam pojma o tome.

(Tomislav odlazi da jede kolačiće, sakrivši se u jednom ćošku).

Narator: Ali tada, kada je ponovo pogledao prema televizoru iznenada ... (Narator pokazuje u pravcu patuljka koji je i dalje u televizoru).

Patuljak ozbiljnim glasom prekori dječaka: Tomislave, budi dobar inače...! (lutka prijeteći zamahne prstom prema Tomislavu).

Narator: Tomislav nije mogao da povjeruje i toliko se uplašio da je, čim se mama vratila kući ... (pokazuje na dječakovu majku).

Pojavljuje se Tomislavova mama i kaže: Dobar dan, sine, kakav si bio danas?

Tomislav: Mama, moram ti reći da sam pojeo sve kolačiće i da sam razbio prozor u trpezariji. Znam da ćeš ...

(Tomislav priča isprekidano tužnim glasom)

Narator: Očekivao je da će ga mama kazniti, ali umjesto toga se desilo sljedeće ... (pokazuje na dječakovu majku).

Dječakova mama: Sine, zaslužuješ da te zagrlim i poljubim. Neću ti čestitati zbog današnjih nestašluka zato što to nije u redu, ali ti zato želim reći da sam veoma sretna što imam poštenog i hrabrog sina koji se ne boji da mi prizna istinu. Treba uvijek tako da postupaš. (Majka zagrlila sina i poljubila ga).

Narator: ... i od toga dana, Tomislav se popravio. Više ne radi nepodopštine, ne laže mamu i televizijski patuljak više ne mora da bude u njegovom televizoru.

Treći dio

Nakon predstave, vaspitač(ica) djeci postavlja sljedeća pitanja:

Šta mislite, zašto je Tomislav lagao?

Zašto je dobro govoriti istinu?

Da li je dobro lagati mamu?

Da li vi uvijek govorite istinu?

Da li ponekad lažete?

Vaspitač(ica) će zaključiti ovu aktivnost komentarom o tome kako je neophodno biti iskren prema svakome kako bismo održali prijateljske odnose koji će nam pomoći da živimo u slozi sa članovima naše porodice, komšijama, prijateljima itd. Pored toga, vaspitač(ica) će reći djeci da će patuljak ostati u vrtiću i da će se zvati "Školski patuljak."

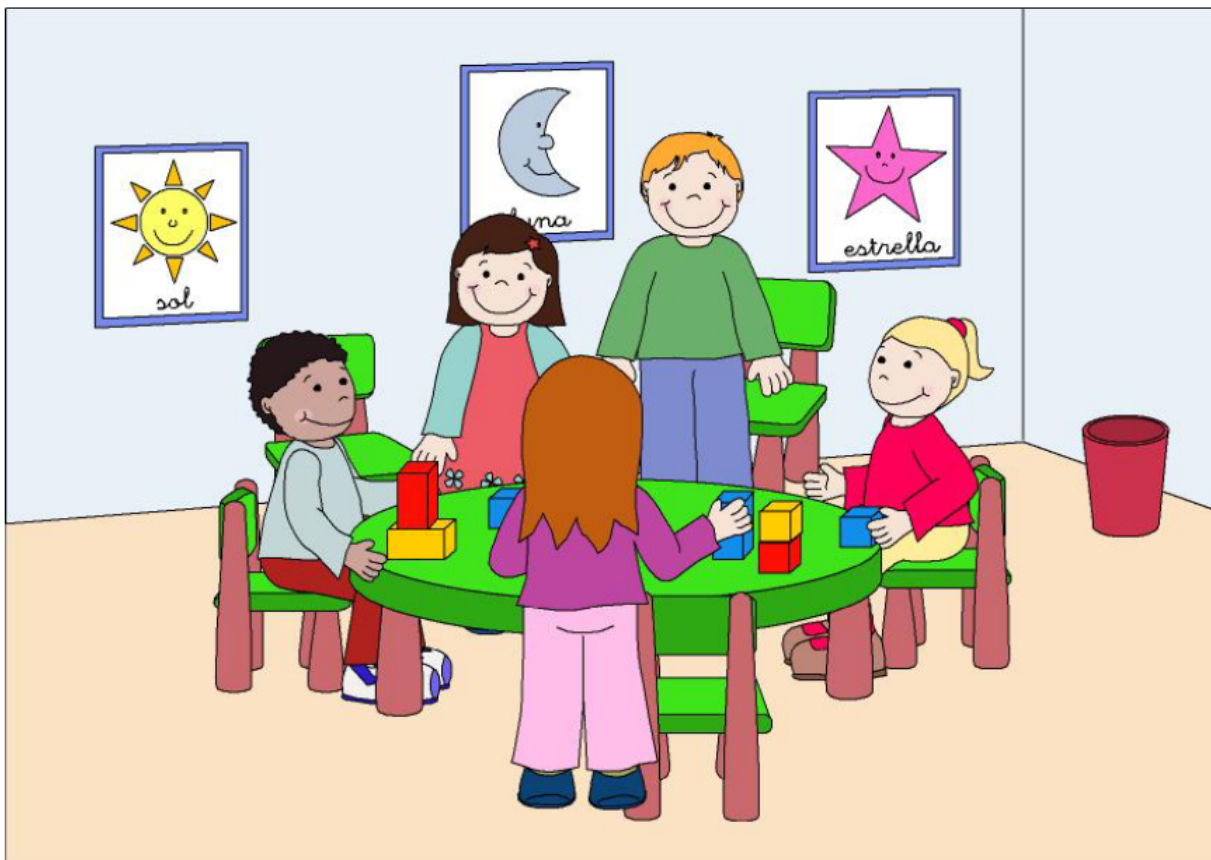
Četvrti dio

Na osnovu svega što su naučila u prethodnim aktivnostima, pričama i kroz sopstvena iskustva, djeca će smisliti priču na temu: "Zašto je važno da uvijek govorimo istinu" ili "Kako izgledaju istinoljubivi ljudi" i slično.

Djeca moraju smisliti priče samostalno, ali ako ne mogu, vaspitač(ica) im može pomoći tako što će im postavljati pitanja.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Na jednostavan način su objasnili šta je istina i kakvi su istinoljubivi ljudi.			
Naveli su primjere istinoljubivih ljudi.			
Znali su objasniti zašto je neophodno govoriti istinu.			
Kritikovali su lažove.			
Iznosili su smislene izjave o tome zašto je važno uvijek govoriti istinu.			

Aktivnost br. 2 "Vrtić se igra"

Kratak pregled aktivnosti:

U ovoj aktivnosti djeca se igraju vrtića. U igri mogu učestvovati sva djeca koja to žele. Obavljaju zadatke koje rade u vrtiću, npr. razgovaraju o nekoj temi, odgovaraju na pitanja vaspitačice, crtaće itd.

Ciljevi:

- Izgraditi kod djece lična iskustva u vezi sa istinom.

Procedure:

- Igra
- Razgovor

Potrebni materijal:

Prostor za igru sa svim potrebnim materijalima, npr. stolovi, stolice, tabla, knjige, sveske, držači za olovke, flomasteri, papir za crtanje, drvene bojice itd.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

U uvodnom razgovoru vaspitač(ica) predlaže temu igre i pokazuje djeci dio učionice u kojem djeca koja žele mogu da se igraju vrtića. Zatim im postavlja pitanje: koga ćete glumiti u ovoj igri? kako bi svako dijete odabralo ulogu koju će glumiti.

Igrači sami biraju materijal za igru, shodno ulogama koje igraju.

Drugi dio

Igra počinje i vaspitač(ica) učestvuje u igri u ulozi djeteta. Iz ove sekundarne uloge, prava vaspitač(ica) će predložiti djetetu koje glumi vaspitačicu:

Vaspitačice, sjećate li se šta smo govorili o lažima i istini? Mislim da bi trebalo da vi kao vaspitač(ica) ispričate vašoj grupi šta smo naučili u prethodnim aktivnostima na ovu temu. Možete djeci postavljati pitanja, a djeca će vam odgovarati šta misle ili mogu da vam ispričaju o istinoljubivim ljudima ili lažovima koje poznaju, članovima porodice, prijateljima ili likovima iz priča.

Vaspitač(ica) u ulozi djeteta može donekle intervenisati, ali će uglavnom prepustiti djeci da se slobodno izražavaju. Intervenisaće samo ako je to potrebno, npr. ako igra zamre, ako djeca odlutaju od osnovne teme ili kako bi razriješila eventualne sukobe te kako bi svojim komentarima obogatila razgovor između vaspitačice i djece.

Treći dio

Dijete koje glumi vaspitačicu će pozvati djecu da nacrtaju crteže za svoje vršnjake, prijatelje, članove porodice ili komšije odnosno koga god odaberu kao istinoljubivu osobu. Nakon toga, djeca će reći kome će dati svoje crteže i zašto su odabrala tu osobu. Vaspitačica će se umiješati kako bi pomogla djeci da opišu osnovne karakteristike odabrane osobe i da istaknu vrline te osobe, a naročito njenu istinoljubivost.

Četvrti dio

U završnom razgovoru vaspitačica razgovara sa djecom kako bi ocijenila kako su se djeca igrala uz pomoć vaspitačice: da li su dobro odigrali svoje uloge do kraja igre; da li su postupali u skladu sa svojom ulogom, npr. da li je "vaspitačica" sve vrijeme bila u okvirima igre i da li je dobro obavila svoju funkciju vaspitačice; te da li je bilo nekih sukoba i kako su riješeni.

Vaspitač(ica) zaključuje aktivnost tako što pohvaljuje djecu koja su izvela dobru priču o istinoljubivim ljudima i lažovima.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Ponašali su se u skladu sa svojom ulogom do kraja igre.			
Suvislo su ispričali priče o istinoljubivim ljudima i lažovima.			
Sa zanimanjem su crtali crteže za odabrane osobe.			
Sa emocijama su pričali o osobi kojoj su namijenili crtež.			

Aktivnost br. 3 "Krug istine"

Kratak pregled aktivnosti:

Ova aktivnost se sastoji od igre pokreta. Djeca stoje u krugu i drže se za ruke. Kada muzika prestane da svira, djeca prestaju da pjevaju, trče prema stolici i sjedaju na nju.

Ciljevi:

- Razviti kod djece emocije dok pjevaju i plešu u krugu sa pjesmicama o istini.
- Razviti motoričke vještine kao što su trčanje i zaustavljanje pokreta kad čuju signal.

Procedure:

- Praktične radnje
- Igra

Potrebni materijal:

Stolice i kasetofon.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Djeca staju u krug i hvataju se za ruke. Ako ima mnogo djece, podijeliće se u dva ili tri kruga od po najviše 5-6 djece u jednom krugu.

Vaspitač(ica) će objasniti pravila igre: Djeca pjevaju i plešu u krug. Kada pjesma stane, djeca prestaju da plešu i trče prema stolicama i sjedaju na njih. Svaki put će biti jedna stolica manje od broja djece pa će jedno dijete ostati bez stolice. Djeca koja ostanu bez stolice ispadaju iz igre, a pobjeđuje dijete koje sjedne na posljednju preostalu stolicu.

Drugi dio

Djeca će u krugu pjevati odgovarajuću pjesmu na temu istinoljubivosti.

U prvom krugu: Muzika staje i djeca prestaju da plešu i trče prema stolicama. Ako ima petoro djece, oko njih će biti četiri stolice i jedno dijete ostaje bez stolice i ispada iz igre.

U drugom krugu: Muzika staje i djeca prestaju da plešu i trče prema stolicama; sada imaju samo tri stolice.

U trećem krugu: Muzika staje i djeca prestaju da plešu i trče prema preostale dvije stolice.

U četvrtom krugu: Kad muzika i ples stanu, djeca trče prema jedinoj preostaloj stolici. Dijete koje sjedne na stolicu je pobjednik/pobjednica.

Treći dio

Ova igra može da se ponovi kako bi sva djeca imala priliku da učestvuju.

Kada se aktivnost završi, vaspitač(ica) će zamoliti djecu da pljeskom pozdrave pobjednike. Pobjednici treba da obećaju grupi da će uvijek govoriti istinu i da će pomagati svojim prijateljima u grupi da budu istinoljubivi.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Bili su radosni i veseli tokom igre.			
Pridržavali su se pravila igre.			

Aktivnost br. 4 "Igra pogađanja"

Kratak pregled aktivnosti:

Ova aktivnost se sastoji od igre u kojoj djeca odgovaraju na zagonetke koje im postavlja vaspitač(ica) i izmišljaju svoje zagonetke.

Didaktički ciljevi:

- Dodatno utvrditi šta su djeca naučila o istini.

Procedure:

- Igra
- Produkcija
- Pripovijedanje

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) će djeci objasniti igru i pravila igre kojih treba da se pridržavaju.

Dijete koje riješi najviše zagonetki i samostalno smisli bar jednu smislenu zagonetku na temu istine, pobjeđuje.

Dijete koje zna odgovor podiže ruku.

Tema zagonetki, kako onih koje postavi vaspitač(ica) tako i onih koje smisle djeca, je istina.

Drugi dio

Vaspitač(ica) postavlja zagonetke. To mogu da budu postojeće zagonetke ili zagonetke koje je smislila sama vaspitačica. Važno je da sve zagonetke budu na temu istine.

Treći dio:

Vaspitač(ica) poziva djecu da smisle sopstvene zagonetke. Pružiće im neophodnu pomoć u smišljanju zagonetki na temu istine.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Smislili su jednostavne zagonetke na temu istine.			
U smišljanju zagonetki koristili su znanja o istinoljubivosti stečena u prethodnim aktivnostima.			

Aktivnost br. 5
"Uzor"

Kratak pregled aktivnosti:

Vaspitač(ica) će organizovati posjetu spomeniku ili statui narodnog heroja ili slavne ličnosti iz lokalne zajednice, koji se nalazi u blizini vrtića. Takođe je moguće posjetiti dragu i cijenjenu osobu u svojoj lokalnoj zajednici.

Vaspitač(ica) će potražiti čuvene i istaknute ljude u zemlji ili lokalnoj zajednici koji su poznati po svojim vrlinama i po tome što su svojom istinoljubivošću doprinijeli miru u zemlji.

Cilj posjete:

- Razviti kod djece lična iskustva i osjećanja o istinoljubivom ponašanju časnih i istaknutih ljudi u lokalnoj zajednici ili zemlji.

Procedure:

- Posmatranje
- Slušanje
- Razgovor

- Pitanja i odgovori

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Ako se radi o posjeti stvarnoj osobi, vaspitač(ica) će prethodno pitati tu osobu da tokom posjete razgovara sa djecom i da im ispriča doživljaje iz svog života u vezi sa istinoljubivim ponašanjem i da im objasni da takvim ponašanjem možemo ostvariti miroljubive odnose sa članovima porodice, prijateljima, vršnjacima, komšijama itd.

Ako se radi o posjeti spomeniku ili statui, vaspitač(ica) će govoriti djeci o vrlinama te osobe.

Drugi dio

Vaspitač(ica) će u učionici pripremiti djecu za posjetu, reći će im gdje idu, šta će vidjeti i čuti i objasniće im da treba da budu pažljivi i da se fino ponašaju.

Treći dio:

Razvoj posjete: Ako se radi o posjeti spomeniku ili statui, vaspitač(ica) će kod spomenika djeci ispričati o životu te osobe, a naročito će istaći njeno istinoljubivo ponašanje i kako je takvim ponašanjem, na primjer, dala i još uvijek daje veliki doprinos miru jer, iako je umrla, njezine ideje o miru i istinoljubivosti su i dalje žive i sada ih drugi ljudi sprovode u djelo.

Ako se radi o stvarnoj osobi koja dolazi u posjetu djeci u vrtić, neophodno je stvoriti ozbiljnu i uzvišenu atmosferu kako bi se kod djece podstaklo osjećanje poštovanja.

Djeca će dobiti priliku da postavljaju pitanja i saznaju šta žele o životu te osobe. Aktivnost završava tako što djeca kažu šta im se najviše svidjelo, šta je ostavilo najjači utisak na njih, šta ih je dirnulo itd. Vaspitač(ica) će na kraju istaći da ovi ljudi predstavljaju uzor ponašanja kojeg treba da slijede i djeca i odrasli.

Četvrti dio

U danima nakon posjete vaspitač(ica) će nastaviti da razgovara sa djecom o vrlinama te istinoljubivim i miroljubivim djelima i doživljajima ove osobe i naglasiće da svi treba da se tako ponašaju.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Pokazali su interesovanje za život te osobe.			
Pokazali su emocije dok su slušali priče o životu i doživljajima te osobe.			
Izrazili su želju da budu poput te osobe.			
Tokom aktivnosti ponašali su se sa poštovanjem i ozbiljnošću, primjereno svom uzrastu.			

Aktivnost br. 6
Iskustvo od ključnog značaja za ocjenu bloka
"Šta je rekao školski patuljak"

Kratak pregled aktivnosti:

Na kraju sedmice izvršiće se ocjena svega što se desilo u prethodnim aktivnostima na temu istinoljubivog ponašanja i laganja. Djeca o tome razgovaraju sa školskim patuljkom.

Ciljevi:

- Na osnovu analize raznih situacija koje su se desile u vrtiću, i uz pomoć uputstava koja će im dati školski patuljak, djeca će ocijeniti sopstveno ponašanje i ponašanje svojih vršnjaka u kontekstu istinoljubivosti i laganja.

Procedure:

- Razgovor
- Pitanja i odgovori

Potrebni materijal:

"Školski patuljak"

Razvoj aktivnosti:

U ponedjeljak će vaspitač(ica) na vidljivo mjesto u učionici postaviti "Školskog patuljka", a u petak će pozvati patuljka da razgovara sa djecom i da ih podsjeti na sve što su govorili u prethodnim aktivnostima o istinoljubivosti i istinoljubivom ponašanju. Školski patuljak će pozvati djecu da na osnovu događaja u vrtiću i kod kuće ocijene sebe i svoje vršnjake u vezi sa istinoljubivim i neistoljubivim ponašanjem.

Vaspitač(ica), koja rukuje lutkom, mora da upravlja ovom aktivnošću ocjenjivanja kako bi analiza dječjeg ponašanja u vezi sa istinoljubivošću bila objektivna i pravična. Djeca će iznijeti svoja mišljenja i ispričati svoja iskustva i doživljaje. Cilj je da se postigne prijateljsko ocjenjivanje. Preporuke će biti date djeci koja ne pokazuju uvijek istinoljubivo ponašanje, a djeca koja uvijek govore istinu će biti pohvaljena.

Izbjegavaće se negativni komentari, a ako neko dijete bude ocijenjeno ili se samo ocijeni lažovom, vaspitač(ica) će reći npr. "Boris mora da se potruži da uvijek govori istinu. Šta mu možemo preporučiti?"

Ova aktivnost će se ponoviti nekoliko puta tokom mjeseca ili tromjesečja kako bi sva djeca imala priliku da ocijene sebe i druge. Moguće ju je, na primjer, uraditi na kraju svake sedmice tokom perioda od mjesec dana. Vaspitač(ica) će odlučiti kad će se održati ova aktivnost. To može biti jednog dana tokom odabrane sedmice nakon što je svako dijete ocijenilo sopstveno ponašanje. Djeca će dobiti još jednu priliku da ocijene sami sebe i da ih ocijene djeca koja su se pridržavala preporuka koje im je dala grupa, npr. Boris ne govori uvijek istinu, Sandra je jednom slagala i slično.

U ovoj aktivnosti vaspitač(ica) treba da vodi računa o tome da ocjenjivanje bude objektivno i pravično i formulisano tako da se nijedno dijete ne uvrijedi i da se donesu preporuke i zacrtaju ciljevi za djecu koja su lagala. Iznad svega, neophodno je voditi računa da nijedno dijete ne bude direktno nazvano lažovom pred svojim vršnjacima.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Objektivno su ocijenili svoje ponašanje.			
Objektivno su ocijenili ponašanje svojih drugara.			
Usmjerili su svoje ocjene na ono što se tražilo od njih: istinoljubivo i neistoljubivo ponašanje.			
Prepoznali su i ispoljili u svojim ocjenama elemente ponašanja istinoljubive osobe ili lažova.			

